

2014 január Ról-ról

Fáy Miklós: Csak egy Chicago (John Kander–Fred Ebb–Bob Fosse: Chicago, Centrál Színház. Rendezte Bozsik Yvette.)

Mondanám, hogy normális ember nem vár semmit a Chicagótól, mert miért várna. Sikeres musical, de csak egy musical. Ennek megfelelő a darab története is, azzal a különös késleltetéssel, hogy a filmváltozat nem rögtön a sikeres színházi széria után készült el, hanem csaknem harminc évvel később. A Chicago meglepően régi darab, 1975-ben volt a bemutatója, ment belőle egy szép, csaknem 900-as sorozat, eljutott Magyarországra, az Operett Színházba, és aztán finoman elfelejtődött. Minden jel arra mutatott, hogy a Kander–Ebb szerzőpárosnak ez lesz a második darabja a főmű Cabaret után. Úgyes, tehetséges, csupa jó dal, csupa finom trükk, amit a közönség esetleg nem is értékel, hiszen nem tudja, hogy ez trükk. Ilyen mindjárt a forma: a két szerző a musical egyik ősfarmájához, a vaudeville-hez nyúlt vissza. Nem egyszerűen szöveg és dalok, köztük néhány együttes, hanem a számok között megjelenik a konferanszié, elmondja, hogy mit énekelnek, és miért, és ebből rajzolódik ki a történet. Hogy ne a Cabaret ismétlése legyen, a konferanszié szerepét nem hangsúlyozzák túl, ettől akár veszélyes is lehetne a játék, megindul-megáll, két felvonáson keresztül ez akár monoton is lehetne.

Főleg persze azon elmélkedni, hogy milyen is lehetne a Chicago, mert nem olyan. Siker, amit nem nagyon kell magyarázni. Legfeljebb az a különös, hogy dupla siker, bő húsz évvel a bemutató után újból elővették a darabot a West Enden, mindenben őrizve az eredetit, Bob Fosse koreográfiáit, és akkorát robbant az előadás, hogy viszonylag gyorsan, 2002-re tényleg elkészült a film. Szerintem nincs ember, aki ne látta volna, mit kínlódik Richard Gere, mekkora munkát tett bele Renée Zellweger, és hogy milyen meglepően jól táncol Catherine Zeta-Jones. A Chicago új életre kelt, és meg is érdemli. Pont az, aminek lennie kell. Sok jó dal, nagy táncok, lapos bölcselkedés arról, hogy a világ már csak ilyen, az ártatlanokat felkötik, a bűnösöket tisztára mossák a lelketlen ügyvédek, és minden a hírnév, a legelvetemültebbek lesznek a legnagyobb sztárok, mert olyan nincs, hogy rossz sajtó. Aki többet vár egy musicaltől, magára vessen.

A probléma az, hogy ezt mi semmiképpen nem tudjuk megkapni. Akármerre nézek, nincs ma Magyarországon olyan színház, amely fölkészült volna egy hagyományos Chicago-előadásra. Ha választani kell, akkor feltehetően a Madách van a legközelebb az elfogadható személyi állományhoz, de kevés értelme van ma már megnézni egy olyant, ami mégsem olyan, csak hasonlít. Valamivel ki kell tehát váltani azt, hogy nálunk nincs magas színvonalon szteppelni, énekelni, beszélni, játszani tudó színésznő, egy se, nemhogy kettő. Színész pedig végképp nincs. Tánckar meg egyáltalán. Mást kell adni a nézőknek, már ha lelkiismeretesen akarják szolgálni őket. Nem teljesen képtelenség, erről szól Zsótér Sándor rendezése az Átriumban. Miközben tökéletes agymenésnek látszott az egész, Frédi és Béni lett a két nőből, neonszínű

ősemberruhában ugrabugrált egy szakállas pasas mint főszereplő, és egyébként is, minden női szerepet férfi, minden férfit nő játszott. Ha valaki mégis vette a fáradságot, és követte a rendezőt, hirtelen rájött, hogy hiszen ez tényleg az, akármennyire átfordítottak és átértelmeztek mindent, ugyanazt a történetet mondták el ugyanazokkal a hangsúlyokkal, csak tökéletesen más eszközökkel.

Az a baj, hogy ha egyszer föl vannak piszkálva az igények, akkor azok fenn is maradnak. Ha lehet okos, szép, gondolkodni való Chicagót színre vinni, amely mindazt tudja, amit egy hatalmas revü, anélkül, hogy hatalmas revü volna, akkor valami hasonlót szeretnénk átélni, ha újra műsorra tűzik a darabot. Főleg úgy, hogy a Centrál Színházban a Chicago kicsit újraéli saját történetét, itt is a Cabaret sikerét követi, két évvel később, de ugyanott, ugyanúgy, Bozsik Yvette rendezésében.

Mintegy mellékszálként az új szöveg is izgatott, mert akármilyen nagyszerű volt is G. Dénes György régi változata, tele volt furcsa hülyeségekkel, Shirley MacLaine-t emlegetik benne, meg úgy kezdődik, hogy „mucuskám”. Ehhez képest elég gyorsan olvadtak az illúziók. A szerény, de jó értelemben szerény történetet tovább rövidítették, az első jelenet után nem derült ki, hogy Roxie nem azért lövi le Fred Caselyt, mert az lelép a szex után, hanem mert átverte, szerepet ígért neki, és hogy bemutatja a befolyásos barátainak. Nem nagy különbség, mégis túl hamar dobták el a történetet, és nem tudni, miért. A szöveg durvább az eredetinél, amire nyilván az a magyarázat, hogy a színház maga is durvább lett 1975 vagy 1980 óta, de ez így visszaüt, nem lesz erejük a trágár szavaknak, ha a férfiakat egyből „faszoknak” hívják. Egyébként is: hiába vannak jó rímei, időnként jó fordulatai Baráthy Györgynek, időnként pont a dalszövegírás lényegét nem veszi figyelembe: a hangsúlyos mondatoknak a hangsúlyos zenei részekre kell esniük. Lehet, hogy nem hihetetlen találmány G. Dénes Györgytől az, hogy a két elveszett lány közös dala úgy kezdődik, hogy „magadban bízz”, de azt el tudom képzelni, hogy valaki ezt dúdolja az orra alatt egy közepes csalódás után. Azt nem tudom elképzelni, hogy Baráthy szövegét dudorássza, mert az körülbelül úgy szól, hogy „egy dolog fix”. Nem pontos az idézet.

Az első jelenet végén már túl vagyunk minimum két csalódáson. Az egyik a színpad körüli televíziós doboz, ami voltaképpen elég értelmetlen, mert amolyan retrokészülék. Annyira nem retro, hogy felidézze a húszas éveket, hiszen akkor még nem volt tévé, ha viszont a mához akar szólni, akkor nem értem, miért retro, én nem csavargató gombú tévét használok, és valószínűleg más sem. Ha nem a mi korunk a címzett, akkor miért a hatvanas évek?

A másik csalódás ennél lényegesebb, mert nem a színpad körül, hanem rajta történik. Ez maga a nyitójelenet, ami ugyan nem mucuskámmal kezdődik, és nem oldja meg azt a problémát a szövegben, hogy miért is kell berúszoznia valakinek a térdét (ez van az eredeti versben, de elképzelni se tudom, hogy miért), viszont nem jelent valóságos alternatívát. A Bozsik Yvette-féle táncokat lejtik, de úgy, mintha azok normális színpadi revütáncok volnának, csak egy kicsit ügyetlenebbül kivitelezve. Középen pedig Jordán Adél, akitől nagyon szép, hogy ennyit teljesít, de azért ez nem sok. Persze nagy dolog, ha azt vesszük, hogy prózai színésznő léte így mozog meg így énekel. De a prózaiság önmagában mégsem erény, nem is mentség, és ha ezt kivesszük, akkor csak az marad, hogy azért egyáltalán nem énekel különösképpen jól, vagy inkább a hangja nem nagyon izgalmas, a tánc pedig kétségkívül bonyolult egy átlagembernek, de önmagában nem nagyon látványos. A kettő egyidejűsége pedig a rémálmod jelenti, a rövid lélegzetet, oxigénhiányt, kétségbeesést. Bizony, ez egy szadista műfaj, meg kell szakadni, és nem szabad látszódnia, hogy meg kell szakadni.

Nem csupa csalódás aztán az előadás, a Roxie-t éneklő Ágoston Katalin amúgy helyeske, nem kirobbanó, de ügyes, és még úgy is amerikai, hogy arcra kicsit Reese Witherspoon és Meg Ryan között van. És ha Kulka Jánosban van is valami idegborzoló, kellemetlen, önhitt és

orrhangú, készséggel elhiszem, hogy ez csak az alakítás. Amúgy pedig abszolút virtuóz időnként, ahogy fejhargon énekel, kicsit a mikroporton hozzátolhatnák a hangerőt, de ez már végképp nem az ő hibája.

Van egy fontos pont, amikor azt érezni, hogy most sikerült, most megkapjuk a teljességet, a táncszínházi eszköztár most kiváltja a hagyományos éneklést és táncolást, amikor Roxie és a kisbabája táncolnak. Vati Tamás a pelenkás gyerek, kopasz kis szörnyeteg, szopik, rugdal, kakál, teljesen értelmetlen, hiszen a történetben Roxie nem terhes, de az egész szám az előadás csúcsa, és nyilván kell hozzá Bozsik Yvette női érzékenysége, amely tiltakozik a hagyományos asszonyi szerep ellen, kegyetlen a jelenet, és megoldása sincs, a gyerek kikakál egy kakaós tekereszt, de legalább szól valamiről.

Ennek kellene megmaradnia. A magam részéről igyekszem, hogy ez maradjon, mert folyton kitolnák a pillanatot azok a furcsa idétlenségek, ványadt felsőtestű férfiak egy szál nadrágban mozognak, vagy Jordán Adélt legurítják egy minden egyéb értelem nélkül odaszerkesztett rézsűn, a színésznő fél, nem is indul meg rendesen, nagy óvatosan érkezik, aztán kioldalog a színről. Ez azért így biztosan nem a Chicago.

John Kander–Fred Ebb–Bob Fosse: Chicago, Centrál Színház. Rendezte Bozsik Yvette.

Kapcsolódó írások:

1. **Fáy Miklós: Nyútt vonóbul bot (Kander–Ebb–Fosse: Chicago. A HOPPart társulat előadása. Rendezte Zsótér Sándor.)** Volt egy lemezem, nem hallgattam nagyon sokat, de mindig nézegettem...
2. **Fáy Miklós: Játék a szívvel (John Ford: Kár, hogy kurva. Pesti Magyar Színház. Rendezte Koltai M. Gábor.)** Valami értelme talán mégis volt, hogy végigszenvedtem a Pesti Magyar...
3. **Fáy Miklós: Örszi néni pofonjai (Minden ötödik órában. Átrium Film-Színház. Rendező Bozsik Yvette. Szereplők: Fullajtár Andrea, Rába Roland, Mórocz Adrienn, Vati Tamás, Samantha Kettle, Valencia James.)** Orlai megrázta magát, elunta, hogy ő legyen itt a színvonalas...
4. **Fáy Miklós: Ígéreték és viszonyok (Stephen Sondheim: Egy nyári éj mosolya. A Centrál Színház előbemutatója a keszthelyi Festetics-kastélyban, 2011. július 28–31. Rendező Trevor Nunn.)** Volt egy fogadalmunk egymásnak Molnár Gál Péterrel, hogy aki túléli...
5. **Fáy Miklós: A másik oldal (Hámos–Ruttkay: Mici néni két élete. József Attila Színház. Rendezte Léner Péter. / Grimm–Veres–Gimesi: A brémai muzikusok. Budapesti Bábszínház. Rendezte Veres András)** A másik oldal igazság szerint az egyik oldal, az, amelyikhez...

Cimkék: Fáy Miklós